

Standard Eurobaromeeter 90

Rahvuslik aruanne

Avalik arvamus euroopa liidus

Eesti

Sügis 2018

Uuringu tellis ja seda koordineeris Euroopa Komisjon, kommunikatsiooni peadirektoraat.

Aruanne on koostatud Euroopa Komisjoni Eesti Esinduse jaoks.

Käesolev dokument ei esinda Euroopa Komisjoni seisukohti.
Selles esinevad arvamusel ja tõlgendused kuuluvad aruande autorile.

Standard Eurobaromeeter 90

Rahvuslik aruanne

AVALIK ARVAMUS EUROOPA LIIDUS

EESTI

<http://ec.europa.eu/commfrontoffice/publicopinion>

Uuringu tellis ja seda koordineeris Euroopa Komisjon, kommunikatsiooni peadirektooraat.

Aruanne on koostatud Euroopa Komisjoni Eesti Esinduse jaoks.

SISUKORD

SISSEJUHATUS	2
OLULISEMAD TULEMUSED	3
I. ÜLDISED HINNANGUD	4
1 Kõige olulisemad probleemid Eestis	4
2 Institutsioonide ja meediakanalite usaldusväärsus	5
3 Suhtumine Euroopa Liitu	6
II. MEEDIA TARBIMINE JA HOIAKUD	7
1 Meediakanalite kasutamine	7
2 Peamised infoallikad kohalikele ja Euroopa uudistele	8
3 Hinnangud info piisavusele ja neutraalsusele	9
4 Hinnangud kohaliku meedia usaldusväärsusele	10
5 Hinnangud vaeuudistele	10
6 Hinnangud sotsiaalmeediale	11
KOKKUVÕTE	12

SISSEJUHATUS

Käesolev aruanne annab ülevaate uuringust Eurobaromeeter 90, mis viidi läbi 2018. aasta sügisel, 8. novembrist kuni 22. novembrini, kokku 34 riigis. Riikide hulgas olid Euroopa Liidu 28 liikmesriiki, viis kandidaatriiki (endine Jugoslaavia Vabariik Makedoonia, Türgi, Montenegro, Serbia ja Albaania) ning Põhja-Küpros (Küprose-Türgi kogukond, mida ei valitse Küprose Vabariik).

Eestis viidi küsitlus läbi 8. novembrist 20. novembrini. Kokku küsitleti 1009 Eestis elavat Euroopa Liidu kodanikku. Uuringu tulemusi tõlgendades tuleb meeles pidada, et uuringu sihtrühmaks on Euroopa Liidu kodanikud ehk inimesed, kellel on vähemalt ühe Euroopa Liidu liikmesriigi kodakondsus, kes elavad riigis alaliselt ning on võimelised vastama küsimustele kas eesti või vene keeles. Uuring ei esinda Eestis alaliselt elavate Euroopa Liidu liikmesriikide kodakondsuseta inimeste arvamust (näiteks Venemaa, Ukraina, Valgevene jne kodanikud) ega ka määratlemata kodakondsusega inimeste arvamust (halli passi omanikud).

Trendide analüüsis tuleb silmas pidada seda, et vahemikus 2007. a kuni 2013. a oli võrdlusbaasiks 27 liikmesriigi keskmine ning alates aastast 2013 on võrdluseks olnud 28 liikmesriigi keskmine.

Aruanne keskendub eelkõige Eesti tulemuste esitamisele võrreldes Euroopa Liidu 28 liikmesriigi keskmisega. Mõningal juhul on välja toodud ajaline trend. Uuringu peamine eesmärk oli kaardistada Eestis eksisteerivaid ning Euroopa Liiduga seotud arvamusi ja hoiakuid.

Põhipeatükkideks on „Üldised hinnangud“ ning „Hoiakud meedia suhtes“. Aruande I osa annab ülevaate suurematest tajutavatest probleemidest Eestis ja institutsioonide usaldusväärsusest. Aruande II osa keskendub peamistele informatsioonikanalitele ja kodanike hinnangutele libauiduste tajumisele põhiinfoallikates.

OLULISEMAD TULEMUSED

Olulisemad probleemid

- Eesti riigi kõige olulisemaks küsimuseks peetakse hinnatõusu/inflatsiooni/elukallidust – 44% elanikest märkis selle üheks tõsisemaks probleemiks.
- Teiseks oluliseks probleemiks on tervishoid/sotsiaalkindlustus – 35% poolt esile tõstetud.

Institutsioonide usaldusväärsus

- Mõõdetud institutsioonide arvestuses usaldavad Eesti elanikud kõige rohkem politseid – 83%.
- Eesti valitsust usaldab 54% ja Euroopa Liitu 53% vastanutest.
- Kõige vähem usaldatakse erakondi – 18%.

Suhtumine Euroopa Liitu

- Euroopa Liitu suhtub positiivselt 45%, neutraalselt 45% ja negatiivselt 9%. Suhtumine EL-i on kasvavas trendis ning on üle EL keskmise.

Infoallikad

- Eesti elanike peamised infokanalid nii siseriiklike kui ka Euroopa poliitiliste küsimuste jaoks ei erine. Enim saadakse informatsiooni EL-i kohta televisioonist – 71% –, olulisel määral ka internetist – 53% – ja raadiost – 44%.

Hinnang info piisavusele, neutraalsusele ja usaldusväärsele

- 72% Eesti kodanike jaoks räägitakse EL-ist piisavalt nende peamises infoallikas – televisioonis. 61% peab seda infot objektiivseks.
- 69% Eesti kodanikest peab Eesti meedia edastatavat infot usaldusväärseks.

Hinnang libaudistele

- Libaudistega arvavad kokku puutuvat ligikaudu pooled eestimaalastest ja 2/3 eurooplastest.
- Libaudiseid näeb Eestis probleemina alla poole eestimaalastest, kuid eurooplastest hindab seda oluliseks probleemiks lausa 71%.

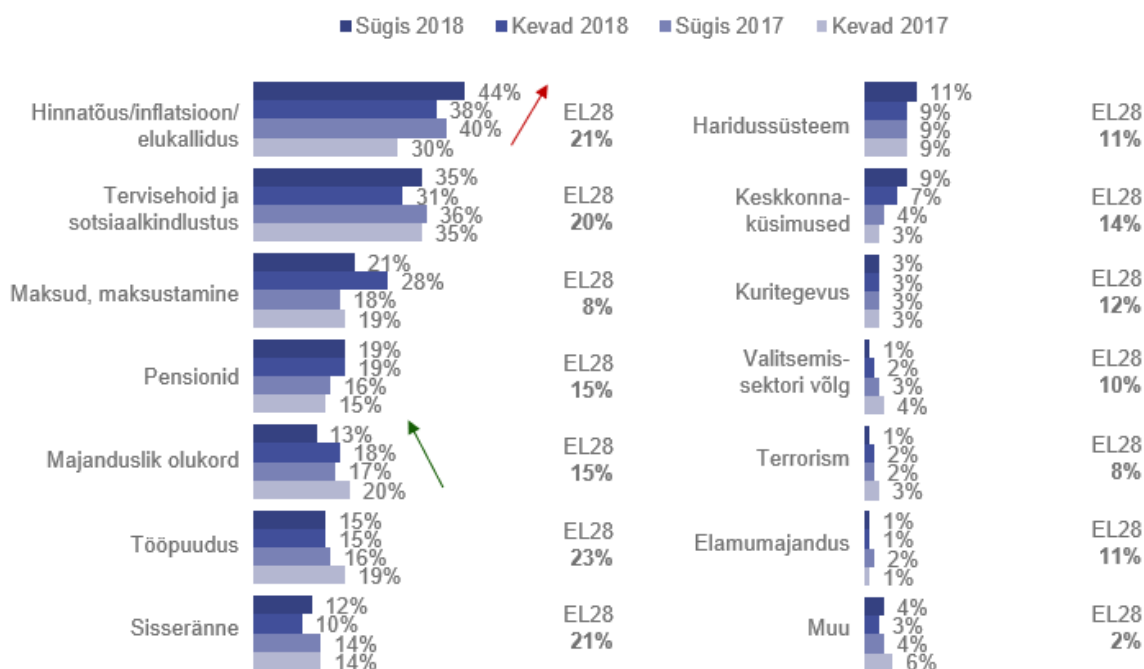
Hinnang sotsiaalmeediale

- Meediakanalite võrdluses usaldavad Eesti kodanikud enim traditsioonilisi meediavorme (raadio ja televisioon) ja interneti sotsiaalvõrgustike usaldusprotsent on kõige madalam – kõigest 22 %.
- Samas peab üle poole – 54% – eurooplastest (sh ka eestlased) sotsiaalvõrgustikke heaks võimaluseks väljendada oma poliitilisi arvamusi.

I. ÜLDISED HINNANGUD

1 Kõige olulisemad probleemid Eestis

A3: Millised on Teie arvates kaks kõige olulisemat küsimust, millega Eesti hetkel silmitsi seisab?

Eesti riigi kõige olulisemaks küsimuseks peetakse hinnatõusu/inflatsiooni/elukallidust – 44% elanikest märkis selle üheks tõsisemaks probleemiks. Aspekt on tõusutrendil, olles 2017. aasta kevadega võrreldes tõusnud lausa 14% võrra ja loonud oluliselt suurema vahe teisel positsioonil püsinud olulise murekohaga (tervishoiu ja sotsiaalkindlustusega). Näitajat mõjutab kindlasti tarbijahinnaindeksi muutus, mis tõusis 2018. aastal 2017. aasta keskmisega võrreldes 3,4%¹. Suurimaks mõjutajaks oli eluase: kallinenud elekter, tahkekütused, üürid. Kallinesid ka kütus, toit ja mitteamalhooldused ja ka alkohoolsed joogid². Hinnatõusu mainis olulise probleemina enim noorte vanusegrupp (15–24).

Nagu eelnevalt mainitud, on oluliseks probleemiks ka tervishoid ja sotsiaalkindlustus – osakaaludes erilisi muutuseid ei ole, aspekt püsib väga tähtsana ning on ka osakaalult oluliselt kõrgem kui EL28 keskmine. Probleemseteks kohtadeks on eriarstide kättesaadavus ja arstiabi maakohtades. Aktuaalne probleem on ka perearstil käimine – nädalavahetustel ei ole see võimalik ning inimesed lähevad kiire abi vajadusel EMOSse, mis teisalt tekitab probleeme kriitilise seisundiga inimesteni jõudmisega. Tervishoidu ja sotsiaalkindlustust on olulise probleemina märkinud peamiselt vanemad inimesed, naised ning Põhja- ja Lõuna-Eesti elanikud.

Majanduslikus olukorras probleemi nägemine on jätkuvalt languses. Inimesed tunnetavad Eesti majanduskasvu ning ka aruande teised näitajad (majanduslik olukord leibkonnas, Eestis) kirjeldavad suurenenud kindlustunnet majanduslikult hakkama saamises.

¹ Statistikaameti andmetel, [WWW] <https://www.stat.ee/pressiteade-2019-004>

² *Ibid.*

EL28 keskmiste näitude põhjal on Euroopa Liidus üldiselt olulisimateks probleemideks tööpuudus, sisserränne ja hinnatõus. Hinnatõus, nagu mainitud, on ka Eestis probleemiks, kuid tööpuuduse ja sisserrände murekohana nägemine on Eesti elanike hulgas oluliselt väiksema osakaaluga kui Euroopa Liidus keskmiselt.

2 Institutsioonide ja meediakanalite usaldusväärsus

A8: Kuivõrd Te usaldate teatud meediakanaleid ja institutsioone. Palun öelge iga järgneva meediakanali ja institutsiooni puhul, kas Te pigem usaldate seda või pigem ei usalda.

Pigem usaldamise protsent
xx% – EE ja (xx%) – EL28

	Trükiaja- kirjandus	Raadio	Televisioon	Internet	Sotsiaal- võrgustik		
<i>sügis 2018</i>	55% (47%)	66% (59%)	65% (50%)	42% (32%)	22% (19%)		
<i>sügis 2017</i>	52% (47%)	67% (59%)	66% (51%)	42% (34%)	23% (20%)		
<i>sügis 2016</i>	50% (46%)	63% (59%)	65% (50%)	39% (36%)	20% (21%)		
	Erakonnad	Politsei	KOV	Eesti Valitsus	Eesti Riigikogu	Euroopa Liit	ÜRO
<i>sügis 2018</i>	18% (18%)	83% (72%)	63% (54%)	54% (35%)	44% (35%)	53% (42%)	47% (47%)
<i>sügis 2017</i>	19% (18%)	80% (72%)	57% (51%)	57% (36%)	46% (35%)	49% (41%)	44% (47%)
<i>sügis 2016</i>	12% (16%)	80% (71%)	53% (47%)	37% (31%)	34% (32%)	44% (36%)	45% (45%)

Möödetud institutsioonide arvestuses usaldavad Eesti elanikud kõige rohkem politseid. Soolises ja vanuselises lõikes olulisi erinevusi ei ole, politsei usaldamise protsent on kõrge kõikides gruppides. Regioonide lõikes on samuti osakaalud kõrged, kuid oluliselt eristub Kirde-Eesti, kus usaldavate elanike osakaal on väiksem, vaid 62%.

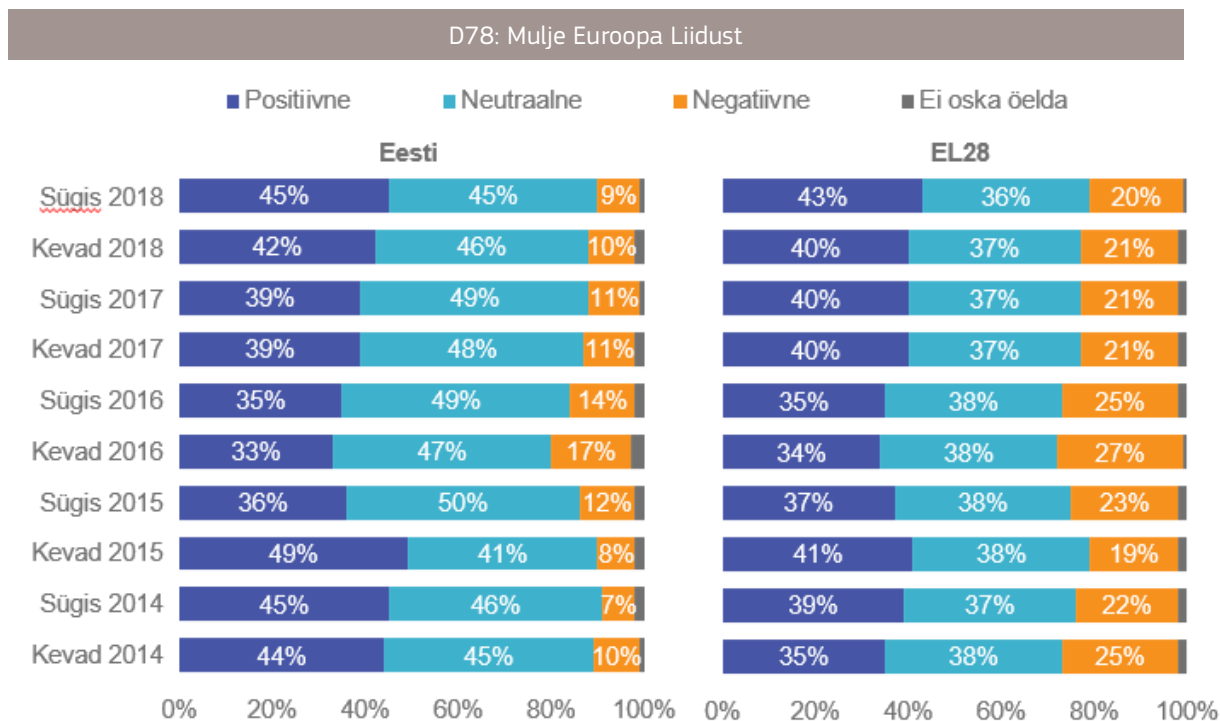
Kõige vähem usaldatakse erakondi – elanikkond on väga kriitiline nii poliitikute kui ka nende lubaduste suhtes. Samas võrreldes 2016 aasta tulemusega, mil vahetus Eestis valitsus, on erakondade ja ka Eesti valitsuse ja riigikogu usaldus tõusnud. Erakondade usaldamise protsent on siiski suhteliselt madal ka EL28 keskmise põhjal, kuid on Eestis püsinud suhteliselt stabiilsena 2016 – 2018 aasta võrdluses (16%–18%).

Muud institutsioonid jäävad kõik keskpärase usaldusväärse piiresse. Neist enim usaldatakse kohalikke omavalitsusi, seejärel Eesti Valitsust ja Euroopa Liitu. Veidi vähem, kuid siiski ligilähedasel usaldatakse ÜRO-d ja Eesti Riigikogu.

Usaldus Euroopa Liidu vastu on ajas tõusnud – kahe aastaga on osakaalu muutus olnud 9 protsendipunkti. EL28 keskmine protsent on Eesti tulemusest ligi 10 protsendipunkti võrra madalam, kuid on samuti viimase kahe aasta jooksul olnud tõusuteel (+6 protsendipunkti).

Meediakanalite suhtes usaldatakse enim traditsioonilisi meediavorme nagu raadio ja televisioon. Ka trükimeediat usaldab üle poole elanikest, internetti veidi vähem (42%). Osakaalult väikseima usaldusväärsega on interneti sotsiaalvõrgustik. Laias võrgustikus saavad arvamust avaldada kõik ning peaaegu igasuguses vormis, seega inimesed on antud meediaplatformil liikudes pigem kriitilised.

3 Suhtumine Euroopa Liitu

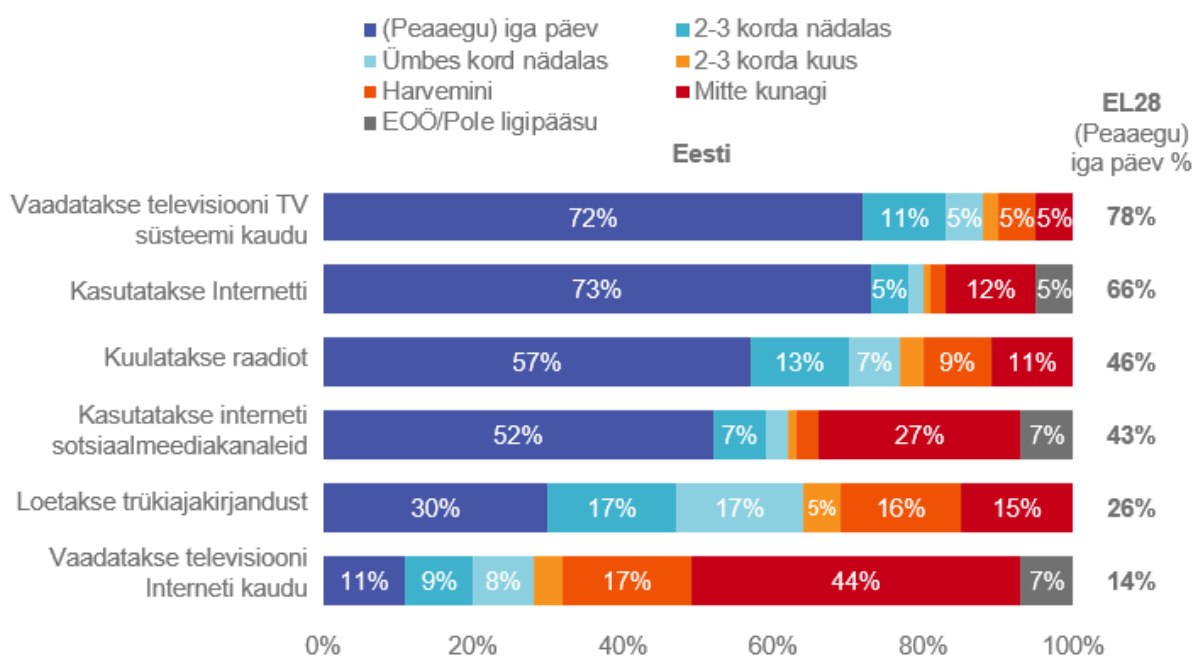
Eesti elanike positiivne suhtumine Euroopa Liitu on jätkuvalt tõusmas – pärast 2015. aastal immigratsiooni põhjustatud langust on positiivsed hinnangud tasapisi taastunud ning on antud tulemustega jõudnud viimase nelja aasta kõrgeimale tasemele. Noored inimesed on positiivsema hoiakuga kui vanemad generatsioonid. Keskmisest optimistlikumad oma hinnangutes on ka lastega perekonnad ning õpilased/tudengid.

Eesti ja EL28 positiivne üldmulje on väga ligilähedase osakaaluga, eelmise aasta sügisel mõõdetuna vastavalt 45% ja 43%, ja see on ka sarnaselt muutunud viimase 5 aasta jooksul. Suuremaks erinevuseks on Eesti kodanike suurem neutraalsus võrreldes EL28-ga, viimased on ~10 protsendipunkti võrra negatiivsemalt meelestatud.

II. MEEDIA TARBIMINE JA HOIAKUD

1 Meediakanalite kasutamine

E3: Kui tihti Te kasutate antud meediakanaleid?

Meediakanalite kasutamise poolest on populaarseim traditsioonilise televisiooni vaatamine läbi TV-süsteemi – 72% elanikest vaatab televiisorit pea iga päev. Osakaal on küll EL28 keskmisest veidi madalam, kuid mitte oluliselt. Vähemalt kord nädalas vaatavad televisiooni peamiselt 40+ vanuses inimesed, noorte jaoks on teisi olulisi meediakanaleid, nagu näiteks internet.

Internet on ka üldiselt oluline meediakanal, 73% kasutab seda peaaegu igapäevaselt. Vaadates tulemust sotsiaal-demograafilises lõikes, on selgelt osakaalu kõrgel hoidjateks noored inimesed. Pea kõik (99–100%) alla 34-aastastest elanikest kasutavad interneti vähemalt kord nädalas. Osakaal on suurem Eestis kui Euroopa Liidus keskmiselt.

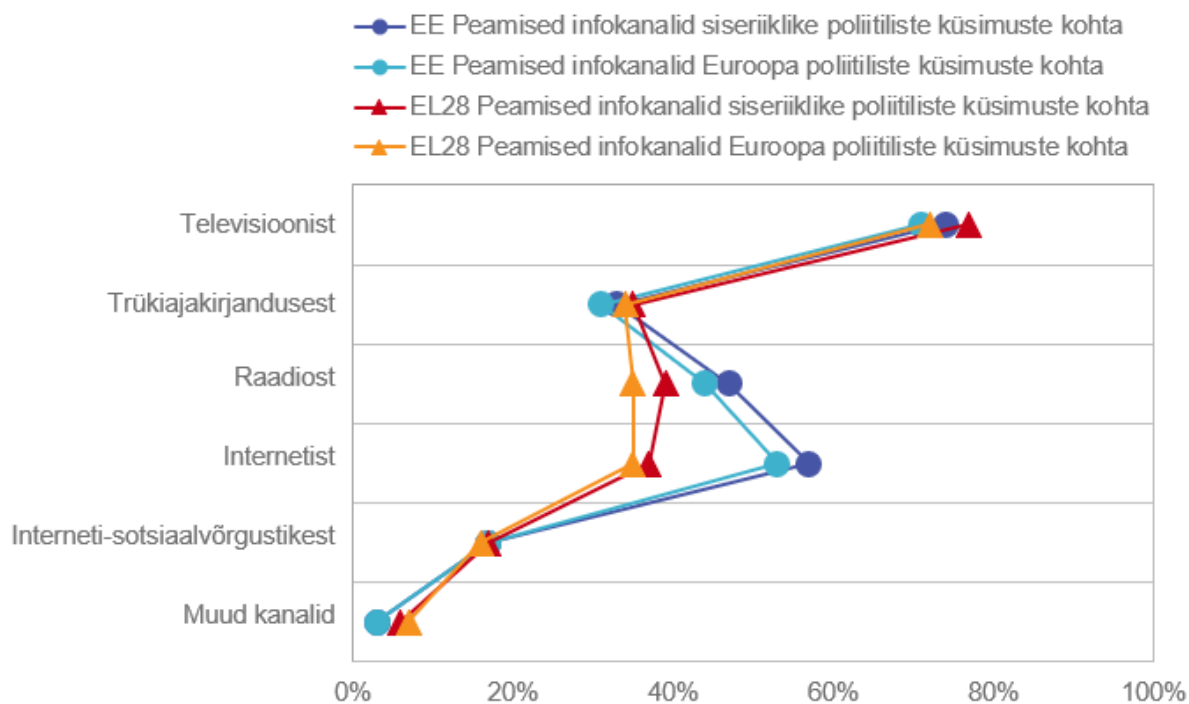
Raadio ja sotsiaalmeediakanalid on ka laialt kasutatud, kuid on samuti jagunenud vanema kuulajaskonnaga (raadio) ja noorema kasutajaskonnaga (sotsiaalmeedia) kanaliteks. Trükiajakirjandus on pigem langev meediavorm, seetõttu ka madalam kasutatavus. Televisiooni vaatamine interneti kaudu on aga alles tõusuteel ja seda kasutavad oluliselt enam noored, kes tarbivadki meediat põhiliselt nutiseadmete kaudu.

EL28 keskmisega võrreldes on Eestlased osaliselt aktiivsemad igapäevased meediakasutajad, seda nii interneti, raadio, sotsiaalmeediakanalite ja trükiajakirjanduse puhul. EL28 keskmine igapäevase kasutamise osakaal on suurem traditsioonilise televisiooni vaatamise ning interneti kaudu televisiooni vaatamise puhul.

2 Peamised infoallikad kohalikele ja Euroopa uudistele

E4: Kust Te saate suurema osa informatsioonist siseriiklike poliitiliste küsimuste kohta?

E5: Kust Te saate suurema osa informatsioonist Euroopa poliitiliste küsimuste kohta?

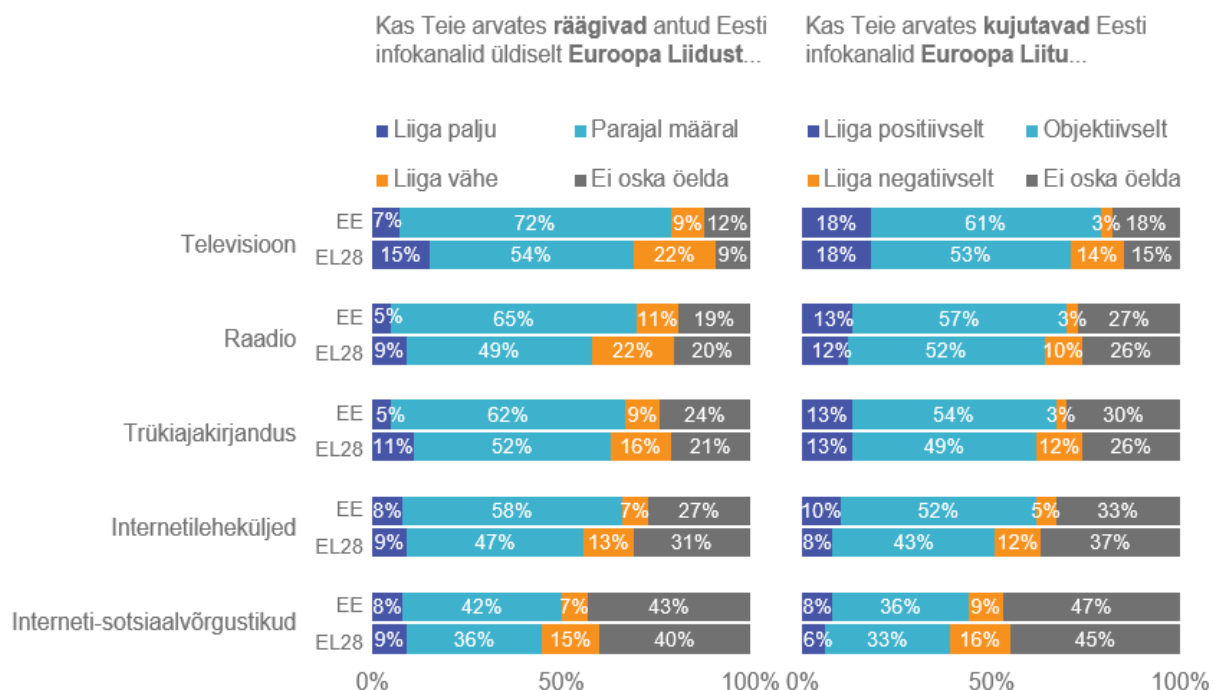

Eesti elanike peamised infokanalid nii siseriiklike kui ka Euroopa poliitiliste küsimuste jaoks ei erine. Enim saadakse informatsiooni televisioonist, olulisel määral ka internetist ja raadiost. Euroopa Liidu keskmise põhjal on peamiseks kanaliks samuti televisioon, kuid interneti kasutatakse oluliselt vähem kui Eestis ning raadio on sellega samal tasemel.

Kohalike ja Euroopa uudiste infoallikate valik sõltub peaaesjalikult vastajate vanusest. Televiioonist ja raadiost saavad põhiliselt infot üle 45-aastased ning internetist alla 55-aastased ja kõrgema haridusega kodanikud. Sotsiaalvõrgustikke kasutavad infokanalitena suures osas alla 35-aastased.

3 Hinnangud info piisavusele ja neutraalsusele

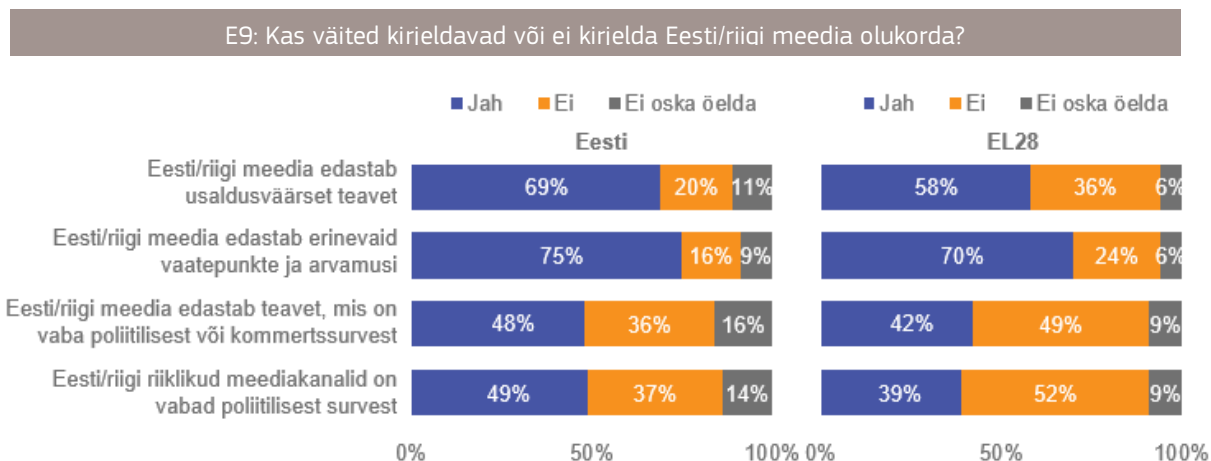
E7/8: Euroopa Liidust rääkimine ja selle kujutamine

Euroopa Liidust räägitakse Eesti elanike arvates parajal määral. Neid, kes arvavad, et räägitakse liiga vähe või liiga palju, on vaid 10% ringis või vähem. Vähem osatakse midagi arvata sotsiaalmeedia kohta, kuna seda meediat paljud ei kasuta ning seal vahetatakse peamiselt isiklikku infot.

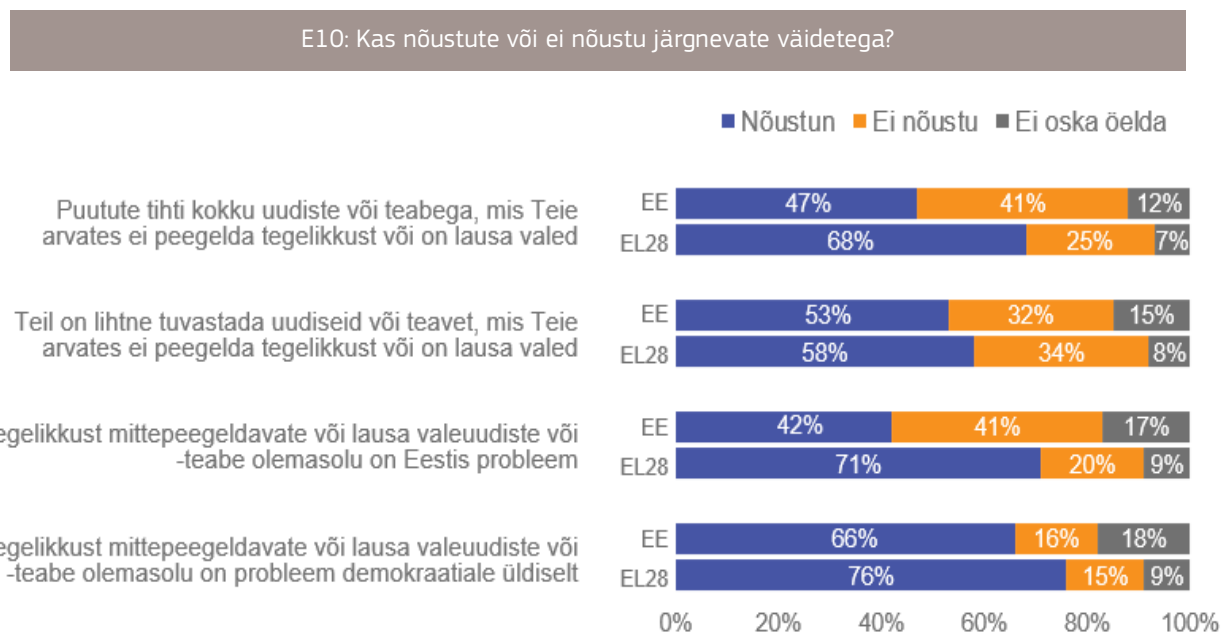
Euroopa Liitu kujutavad meediakanalid eestlaste arvates pigem objektiivselt. Kõige negatiivsemalt tajutakse Euroopa Liidu kujutamist sotsiaalvõrgustikes – neutraalse/negatiivse proportsioon on 4/1, kui televisiooni puhul on see ligikaudu 20/1. Negatiivsust tajuvad sotsiaalmeedias enam alla 44-aastased, kes veedavad seal ka rohkem aega kui vanemaealised.

4 Hinnangud kohaliku meedia usaldusväarsusele

Võrreldes Euroopa keskmisega on eestlased meedia suhtes oluliselt usaldavamad. Enamik Eesti ja EL-i kodanikest usub kohalikku meediat edastavat usaldusväärset ja erinevaid vaatepunkte/arvamusi edastavat infot. Polariseeritud ollakse aga kohaliku meedia sõltumatuse hindamisel - Euroopa Liidus tervikuna usuvad ligikaudu pooled kohaliku meedia sõltuvusse poliitilistest ja kommertsjõududest, Eestis usuvad ligi pooled küsitlusest vastupidist. Kriitilisemad on oma hinnangutes nii Eestis kui ka mujal majanduslikult kehvemal järjel olevad inimesed ja ka õpilased ja tudengid.

5 Hinnangud valeuudistele

Libauudistega arvavad kokku puutuvat ligikaudu pooled eestimaalastest, mis on oluliselt vähem kui Euroopa Liidus keskmiselt.

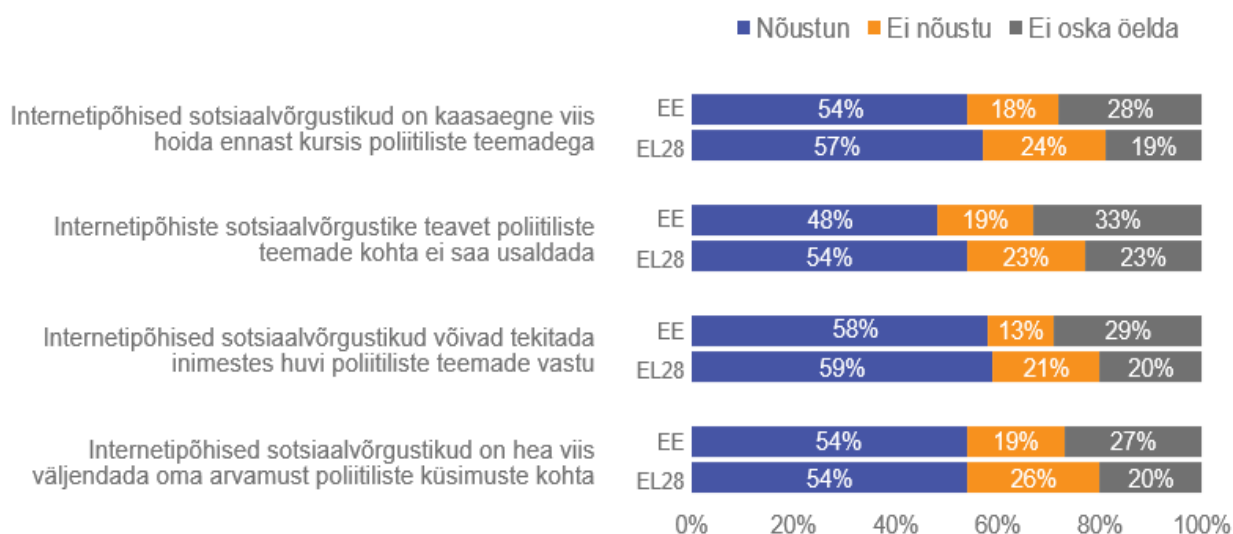
Ka ei nähta libauudiseid Eestis niivõrd terava probleemina kui Euroopas üldiselt: alla poole eestimaalastest näeb libauudiseid probleemina, kuid kogu Euroopa Liidu lõikes peab seda oluliseks probleemiks lausa 71%.

Mis puutub libauudiste tuvastamisele, on nii Eesti elanikud kui keskmine eurooplane üsna samaväärselt nõus sellega, et nad pigem oskavad tuvastada uudiseid, mis ei peegelda tegelikkust või on valed.

Kuigi Eesti kodanikud tuvastavad enda arvates libauudiseid vähem kui Euroopas keskmiselt, tajuvad Eesti elanikud sellegipoolest teema tõsidust ning ohtu. Näiteks peavad libauudiseid ohuks demokraatiale 66% eestimaalastest.

6 Hinnangud sotsiaalmeediale

E11: Kas nõustute või ei nõustu järqnevate väideteqa?

Esitades sotsiaalmeediapõhiseid väiteid eestimaalastele ning Euroopa elanikele, on hoiakud üsnagi sarnased. Oluliste erinevusteta nõustub üle poole eestimaalastest ning eurooplastest, et internetipõhised sotsiaalvõrgustikud on kaasaegseks viisiks hoida ennast kursis poliitiliste teemadega. Tänapäevane internetipõhine meedia on väga lai ja avatud, mistõttu on võimalik saada poliitika kohta infot nii kohalikul kui ka ülemaailmsel tasandil.

Küsites internetipõhiste sotsiaalvõrgustike teabe ebausaldusväärsuse kohta poliitilisel tasandil, on Euroopa elanikud veidi enam usaldamatud kui eestlased. Kuid seejuures on eurooplaste hulgas osakaalult suurem osa väite vastu, kui eestlased on rohkem vastanud „ei oska öelda“.

Üle poole, 54% eurooplastest (sh ka eestlased) peab sotsiaalvõrgustikke heaks võimaluseks väljendada oma poliitilisi arvamusi. Iseküsimus on aga see, kas inimesed on seda nõus tegema ka institutsioonide sotsiaalvõrgustikes, kuna neid võidakse pidada mitte eriti atraktiivseteks kohtadeks.

KOKKUVÕTE

Viimaste aastate kiirenenud tarbijahindade tõus on mõjutanud ka Eesti kodanike probleemide tajumist. Hinnatõusu/inflatsiooni/elukallidust peetakse kõige tõsisemaks probleemiks, oluliseks probleemiks on veel ka tervishoid/sotsiaalkindlustus. Mõlemaid eelmainitud aspekte tähtsustatakse mõnevõrra enam võrreldes Euroopaga. Euroopas üldiselt on kõige suuremaks probleemiks tööpuudus.

Mõõdetud institutsioonide arvestuses usaldavad Eesti elanikud kõige rohkem politseid, seejärel kohalikke omavalitsusi, EV valitsust ja Euroopa Liitu. Kõige vähem usaldatakse erakondi, elanikkond on väga kriitiline nii poliitikute kui ka nende lubaduste suhtes.

Meediakanalite suhtes usaldatakse enim traditsioonilisi meediavorme nagu raadio ja televisioon. Ka trükimeediat usaldab üle poole elanikest, internetti veidi vähem. **Osakaalult väikseima usaldusväärseusega on interneti sotsiaalvõrgustik.** Laias võrgustikus saavad arvamust avaldada kõik ning peaaegu igasuguses vormis, seega on inimesed antud meediaplatvormil liikudes pigem kriitilised.

Eesti elanike positiivne suhtumine Euroopa Liitu on jätkuvalt tõusmas ning on antud tulemustega jõudnud viimase nelja aasta kõrgeimale tasemele. Noored inimesed on positiivsema hoiakuga kui vanemad generatsioonid. Keskmisest optimistlikumad oma hinnangutes on ka lastega perekonnad ning õpilased/tudengid.

Eesti elanike peamised infokanalid nii siseriiklike kui ka Euroopa poliitiliste küsimuste jaoks ei erine. Enim saadakse informatsiooni televisioonist, olulisel määral ka internetist ja raadiost. Euroopa Liidus on peamiseks infokanaliks samuti televisioon, kuid internetti kasutatakse oluliselt vähem kui Eestis.

Kohalike ja Euroopa uudiste infoallikate valik sõltub peaaesjalikult vastajate vanusest. Televisioonist ja raadiost saavad põhiliselt infot üle 45-aastased ning internetist alla 55-aastased ja kõrgema haridusega kodanikud. Sotsiaalvõrgustikke kasutavad infokanalitena suures osas alla 35-aastased.

Euroopa Liidust räägitakse Eesti elanike arvamuse põhjal parajal määral ning Euroopa Liitu kajastamist tajutakse objektiivselt.

Enamik Eesti ja EL-i kodanikest usub, et kohalik meedia edastab usaldusväärset ja erinevaid arvamusi sisaldavat infot. Polariseeritud ollakse aga kohaliku meedia sõltumatuse hindamisel - Euroopa Liidus tervikuna usuvad ligikaudu pooled kohaliku meedia sõltuvusse poliitilistest ja kommertsjõududest, Eestis usutakse vastupidist. Eestlased usaldavad meediat rohkem kui Euroopas keskmiselt.

Libauudistega arvavad kokku puutuvat ligikaudu pooled eestimaalastest ja 2/3 eurooplastest. Seoses libauudiste tuvastamisega on Eesti elanikud ja eurooplased keskmiselt ligi samaväärselt nõus sellega, et nad pigem oskavad tuvastada uudiseid, mis ei peegelda tegelikkust või on valed. **Üldiselt näeb libauudiseid Eestis probleemina alla poole eestimaalastest,** samas kui eurooplastest peab seda oluliseks probleemiks lausa 71%. Lausa 66% eestimaalastest peab aga libauudiseid probleemiks demokraatiale.